

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon
Jäderberg

Sammanträdesdatum
2023-03-01

FöredragningsPM
Dnr: 23RS695

Organ
Regionstyrelsen

Svar på remissen Upplåtelse av spår 37 vid Hallsbergs personbangård

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar

att förslaget till svar godkänns som Region Örebro läns svar till Trafikverket.

Sammanfattning

Trafikverket har skickat ut en remiss om upplåtelse av spår 37 vid Hallsbergs personbangård till företaget Vossloh Nordic Switch Systems AB (hädanefter Vossloh). Vossloh tillverkar och underhåller järnvägsinfrastruktur och har idag sin verksamhet i Sverige förlagd i Stockholm, Malmö och Örebro, på CV-området. Där finns också andra järnvägsrelaterade företag.

Att Vossloh tar över spår 37 skapar förutsättningar för en flytt av deras verksamhet från CV-området i Örebro till "Rala-området" i Kumla kommun, två kilometer norr om Hallsbergs tätort, tillhörande Hallsbergs personbangård. Vossloh har planer på att där bygga en överlämningsbangård som också ska kunna nyttjas av andra aktörer. Ett övertagande av spåret skapar därför förutsättningar till en centralisering av järnvägsrelaterade verksamheter till Hallsbergs järnvägsnod, som lämnar plats åt stadsutveckling i Örebro med 2 000-3 000 bostäder, verksamheter, handel och utveckling av Örebro universitetssjukhus.

Bedömningen är att överlåtelsen av spår 37 skapar positiva effekter i länet och bidrar till regional utveckling med i huvudsak positiva konsekvenser för miljön och försumbara eller svårbedömda konsekvenser för barn och för jämställdhet.

Ärendebeskrivning

Trafikverket har avsikt att upplåta rubricerad anläggning enligt



Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon
Jäderberg

Sammanträdesdatum
2023-03-01

FöredragningsPM
Dnr: 23RS695

järnvägsmarknadsförordningen (2022:416) med nyttjanderätt. Detta ärende avser förslag att upplåta spår 37, mellan sb1 och växel s1 (cirka 1000 meter), vid driftplats Hallsbergs personbangård, bandel 419 i Kumla kommun.

Trafikverket Region Öst har genomfört utredningar avseende den strategiska utvecklingen av infrastrukturen i Rala-området. Utredningen har funnit att spår 37 och ett område vid och i anslutning till detta kan upplåtas. Trafikverkets egen bedömning är att området vid spår 37 inte kommer att behövas för ökad kapacitet först om cirka 20-40 år.

Vossloh är den enda aktör som har inkommit med intresseanmälan för att ta över spåret och det grundar sig i en tidigare överenskommelse mellan Trafikverket och järnvägsföretagen som ska flytta från CV-området i Örebro. Verksamheten Vossloh bedriver är inriktad på att underhålla och tillverka delar till järnvägsinfrastruktur. Spår, slipers och andra delar tillverkas i moduler i deras lokaler.

Vossloh har anmält intresse för att bli infrastrukturförvaltare samt arrendera mark, mellan Trafikverkets rälsverkstad och huvudspår (Godsstråket genom Bergslagen), för att kunna trafikera med tåg till och från industribyggnaden. En överlämningsbangård är planerad att byggas. Om Vossloh övertar spåret ska spåret hållas öppet för alla operatörer, vilket Vossloh i så fall ansvarar för. Verksamheter som redan idag finns i Rala-området och utvecklas av andra aktörer rör service, underhåll och uppställning av tågfordon och är viktigt för hela tågsystemet.

Bedömning

Örebro kommun vill, tillsammans med Jernhusen som är fastighetsägare, förtäta staden. CV-området, cirka 1 kilometer från centrum i Örebro (enligt planprogram Sam 387/2017) upptas idag av bland annat järnvägsverksamheter (Vossloh, Infranord, Euromaint Rail). Om CV-området ska bli en stadsdel med bostäder och verksamheter måste järnvägsverksamheterna flyttas.

Verksamheterna på CV-området servar hela tågsystemet med tjänster och dagens fysiska koppling till mellan CV-området och övrig järnväg är känsligt för hela tågsystemet. Det tar lång tid för tågfordon att ta sig till/från området via Örebro central och när tågfordon väl ska ta sig till verksamheterna skapar det en lokal barriäreffekt där norra Örebro kapas från övriga staden. Det påverkar flertalet busslinjer, både stads- och regionbussar via bommar och

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon
Jäderberg

Sammanträdesdatum
2023-03-01

FöredragningsPM
Dnr: 23RS695

efterföljande köbildning.

Rala-området har sedan länge pekats ut för utveckling av järnvägsrelaterad verksamhet. Platsen förordas med tanke på det strategiska geografiska läget för järnvägsrelaterad verksamhet i och kring Hallsberg, enligt utredning av Sweco (*Nya etableringsplatser för järnvägsföretag i Örebro län*, 2018). Det är positivt att flera aktörer delar på samma område så de kan dra nytta av ett delat geografiskt läge via delade kostnader och möjlighet till delad kunskap. Bland annat finns företagen Train Alliance och Siemens på platsen sedan innan. Fler etableringar kan ge ännu större incitament till att etablera järnvägsutbildningar i Hallsberg.

Med anledning av ovan är det positivt att Vossloh tilldelas spår 37 i Rala-området, med krav på att det ska vara öppet för andra aktörer. Det skapar möjlighet till framförallt fyra saker:

1. En flytt av Vossloh's verksamhet från CV-området och byggnation av överlämningsbangård.
2. En flytt av andra järnvägsrelaterade aktörer från CV-området (Euromaint Rail och Infranord).
3. Centrum- och kollektivtrafikhänsyns stadsutveckling för Örebro kommun med framförallt bostadsbyggande, 2 200-3 000 bostäder, enligt planprogram.
4. Möjlighet för utveckling av Örebro universitetssjukhus, enligt planprogram.

Rala-området är idag jordbruksmark och det finns flertalet goda skäl till att inte bygga på jordbruksmark eftersom den är oersättlig. Marken är dock redan detaljplanerad som verksamhetsmark och delvis bebyggd. Bedömningen är att det går att motivera övertagande av spår och sedan byggnation av överlämningsbangård på jordbruksmark. Nyttan med den mark som frigörs på CV-området och den etablering som görs norr om Hallsberg är stor. Godsnoten Hallsberg stärks, Örebro kommun kan bygga många bostäder centralt och Region Örebro län kan utveckla universitetssjukhuset i befintligt läge. Alternativet att järnvägsverksamheterna ligger kvar i Örebro är negativt utifrån mål gällande framförallt god bebyggd miljö.

Det är av stor vikt att Trafikverket värnar om kapaciteten i och kring Hallsberg och är vaksamma på effekterna av etableringarna. Trafikverket skriver i remissen att kapaciteten bör klara sig i 20-40 år. Åren kan gå snabbt om trafik till/från verksamheterna ökar kraftigt framöver och ledtider för utveckling är väldigt lång. Godsstråket genom Bergslagen går mellan Mjölby och Storvik via Hallsberg, Kumla, Örebro och Frövi. Det är en av Sveriges viktigaste järnvägar för transport av gods i syd-nordlig riktning. Sträckan trafikeras också av många



Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon
Jäderberg

Sammanträdesdatum
2023-03-01

FöredragningsPM
Dnr: 23RS695

aktörer som säkrar personresandet framförallt mellan Stockholm-Göteborg, inom Stockholm-Mälarenregionen och dagspendling inom Örebro län. Trafikverket bör både bevaka kapaciteten och övertyga regeringen om att åtgärder för ökad kapacitet på Godsstråket genom Bergslagen, framförallt i Hallsberg, bör genomföras inom nästkommande planperiod 2026-2037.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Miljö

- Spårövertagandet innebär inte att jordbruksmark tas i anspråk, därmed gör en byggnation av verksamhet intill det. Det är dock ett bättre alternativ än att behålla järnvägsrelaterad verksamhet inne i Örebro. Det är också bättre än att flytta verksamheterna till Törsjö i Örebro kommun, där det också är jordbruksmark men inga agglomerationseffekter.
- Flytten av järnvägsrelaterad verksamhet skapar bättre förutsättningar för hållbara transporter då järnvägsanläggningen i sig effektiviseras. Det är positivt för omställningen till hållbara transporter.
- Flytt av järnvägsrelaterade verksamheter skapar förutsättningar för tätare bebyggd stad vilket ger positiva effekter för miljön i form av nära tillgång till service och kollektivtrafik, vilket minskar behovet av att resa överhuvudtaget för invånare i CV-området.
- En stor del av CV-områdets byggnader är kulturminnesskyddade och ger förutsättningar för en hållbar bebyggelse där mycket av det som finns bevaras och färre material behöver användas till nybyggnation.

Barn

- Barnperspektivet framgår inte av utredningen. Bättre förutsättningar för hållbart resande påverkar dock generationsmål positivt. Flytt av järnvägsrelaterade verksamheter från Örebro ger förutsättningar för minskat buller och fler bostäder i Örebro, vilket har positiv effekt på hälsa och ekonomi vilket bör gynna barn i framförallt Örebro. Barn i Hallsberg eller Kumla påverkas troligtvis inte för verksamheten ligger utanför tätorterna.

Jämställdhet

- Kvinnor reser fortfarande generellt sett kortare och med mer kollektivtrafik än vad män gör. Längre resor görs oftare med tåg. Spårövertagandet skapar förutsättningar för järnvägsanläggningen att effektiviseras och gynnar därmed järnvägsresande personer generellt.
- En flytt av Vossloh och andra verksamheter från Örebro till Hallsberg



Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon
Jäderberg

Sammanträdesdatum
2023-03-01

FöredragningsPM
Dnr: 23RS695

skapar möjlighet till byggande av bostäder i cykel- och kollektivtrafiknära läge i Örebro.

- Hur spårflytten påverkar arbetstillfällena inom järnväg framgår inte av varken remissen eller Örebro kommuns planprogram.
- Hur könsfördelningen ser ut inom järnvägsyrken har inte synats närmre. Påverkan lär vara försumbar.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet väntas inte få några konsekvenser för Region Örebro län. På sikt kan investering i utbyggnad av sjukhus komma på CV-området.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2023-03-01

Svar på remiss

Remiss – upplåtelse av spår 37 vid driftplats Hallsbergs personbangård, bandel 419 i Kumla kommun, Örebro län

Bilaga 1 – Sändlista för externremiss – Upplåtelse med nyttjanderätt

Bilaga 2 remiss - karta

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Trafikverket